

Република Србија
МИНИСТАРСТВО ЗАШТИТЕ
ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ
*Сектор за заштиту природе и
климатске промене*
Број: : 07-00-22/2019
Датум: 8.април 2019. године
Булевар Михајла Пупина 2, Београд

КАБИНЕТ МИНИСТРА

- г. Андреј Бојић, шеф кабинета

Поштовани,

У предмету који је прослеђен из Кабинета под бројем 4237-Е а у вези са дописом под бројем 40-3/19 од 14. марта 2019. године, којим је достављен став Академије инжењерских наука (АИНС) о енергетским, еколошким и социјалним проблемима грађења малих хидроелектрана (МХЕ) са дугачким цевоводима, са закључцима и предлозима, које су дали као тело које активно разматра сва значајнија дешавања у развоју Србије која су повезана са инжењерством, дајемо следећи одговор.

Обавештавамо Вас да је Министарство заштите животне средине, примило Ваш допис под бројем 40-3/19 од 14. марта 2019. године, којим достављате став Академије инжењерских наука (АИНС) о енергетским, еколошким и социјалним проблемима грађења малих хидроелектрана (МХЕ) са дугачким цевоводима.

Са пажњом смо прочитали наведене ставове, као и закључке које сте донели, и у вези са тим, желимо да Вас известимо о следећем.

Као што и сами наводите, као тело које активно разматра сва значајнија дешавања у развоју Србије која су повезана са инжењерством, уочили сте да је посебно крајем 2018. године, дошло до „убрзаног и хаотичнијег наставка изградње МХЕ“.

Сведоци смо да је изградња МХЕ изазвала велико негодовање и противљење како грађана који живе у непосредном окружењу, тако и стручне јавности, многобројних представника стручних и других институција, невладиног сектора и других.

Многобројни дописи, притужбе и слично, садрже захтеве од забране изградње МХЕ у заштићеним подручјима до потпуне забране на целој територији Републике Србије.

Не бисмо овом приликом понављали све што сте и сами констатовали анализирајући целокупну ситуацију, али оно што произилази и из Ваших анализа а што је и чињеница, је да у правном систему Републике Србије многобројни прописи регулишу ову област.

Ипак, као министарство надлежно за заштиту природе и животне средине, од стране свих актера ово министарство је на неки начин идентификовано као надлежно за предузимање одговарајућих мера, иако МХЕ спадају у енергетске објекте, и њихов статус, развој, изградња, као обновљивих извора енергије који користе воду, је уређен примарно другим законима Републике Србије, као и стратешким и планским документима.

У том смислу, треба имати у виду следеће.

Република Србија је као чланица Енергетске заједнице са ЕУ прихватила обавезу повећаног коришћења обновљивих извора енергије са 21% у 2009. години на 27% у финалној потрошњи енергије до 2020. године у свом енергетском сектору. У циљу унапређења примене обновљивих

извора енергије, Влада Србије је кроз доношење подзаконске регулативе, усвојила стимулативне мере за повећану примену ових ресурса (ФИД ИН ТАРИФЕ). Влада Републике Србије донела је 2013. године Национални акциони план за коришћење обновљивих извора енергије („Службени гласник РС”, број, 53/13, у даљем тексту: НАПОИЕ). НАПОИЕ је документ којим се утврђују циљеви коришћења обновљивих извора енергије до 2020. године, као и начин за њихово достизање. Између осталог, он има за циљ и да подстакне инвестирање у области обновљивих извора енергије. Према тексту из НАПОИЕ, национални циљеви и план коришћења обновљивих извора Републике Србије одређени су Законом о енергетици („Службени гласник РС”, бр. 57/11, 80/11 – исправка, 93/12 и 124/12), поглавље VI – Енергија из обновљивих извора енергије и подстицајне мере, наслов 1. Национални циљеви и план коришћења обновљивих извора. Тако се, између осталог, чланом 52. Закона о енергетици предвиђа да Влада, на предлог министарства надлежног за послове енергетике, доноси Национални акциони план којим се утврђују циљеви за коришћење обновљивих извора енергије за период од најмање 10 година. Циљеви се утврђују на основу енергетских потреба, економских могућности и обавеза Републике Србије преузетих ратификованим међународним споразумима.

У периоду од 2009. године интересовање за коришћење обновљивих извора енергија је стално расло, али је број новоизграђених објеката релативно мали (око 40 енергетских субјеката са статусом повлашћеног произвођача електричне енергије). Повећано интересовање за изградњу објеката који користе обновљиве изворе енергије је започело усвајањем прописа из области енергетике а посебно већ наведених прописа којима се усвајају стимулативне мере.

Такође, с обзиром да се ради о водним ресурсима који се користе, треба нагласити да је Законом о водама, омогућено коришћење вода за изградњу хидроенергетских објеката.

Према том закону, члан 24), Интегрално управљање водама (у даљем тексту: управљање водама), у смислу овог закона, чини скуп мера и активности усмерених на одржавање и унапређење водног режима, обезбеђивање потребних количина вода захтеваног квалитета за различите намене, заштиту вода од загађивања и заштиту од штетног дејства вода. У складу са тим законом, управљање водама заснива се између осталог на :начелу одрживог развоја - управљање водама мора се одвијати тако да се потребе садашњих генерација задовољавају на начин којим се не угрожава могућност будућих генерација да задовоље своје потребе, односно мора се обезбедити коришћење вода засновано на дугорочној заштити расположивих водних ресурса, по количини и квалитету.

Такође, треба истаћи да су МХЕ, фактички и правно, присутне у Републици Србији, више деценија, па већ Катастар из 1987. године, предвиђа потенцијалне локације за њихову изградњу, а исти је у оквиру рада Министарства рударства и енергетике, планиран да се ревидира у току 2019. године. Такође просторни планови од републичког до локалног нивоа садрже планиране локације за изградњу малих хидроелектрана.

У таквој ситуацији, када је посебним законима омогућена изградња МХЕ, па чак и стимулативне мере, прописима из области заштите животне средине и заштите природе, прописане су процедуре за издавање услова заштите природе, процена утицаја пројеката на животну средину, као и стратешка процена утицаја на планска и програмска документа.

Поред Закона о заштити природе у оквиру система заштите природних богатстава и заштићених подручја, су Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, број 135/04), Закон о процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, бр. 135/04 и 36/09), одредбе чланова 6. и 7. Закона о националним парковима, Закон заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда („Службени гласник РС“, број 36/09), Закон о просторном плану Републике Србије од 2010. до 2020 године („Службени гласник РС“, број 88/10) и други.

Највреднији делови Републике Србије се и стављају под заштиту, између осталог ради очувања природних активности које већ постоје на тим подручјима и које би се могле развијати и морале усмерити ка очувању основних вредности тог подручја, што и представља систем одрживог развоја, односно усклађеност економског и друштвеног развоја с једне стране и заштите природе са друге стране.

Законом о заштити природе, установљени су режими заштите у заштићеним подручјима, у члану 35. Закона, на основу кога је изградња хидроенергетских објеката забрањена само у првом режиму заштите, односно у другом и трећем режиму заштите изградња хидроелектрана и хидротехничких радова се ограничава, тј. могућа је. Истим чланом дато је овлашћење Влади да ближе пропише решиме заштите, поступак и начин њиховог одређивања и објекте, радове и активности који су забрањени или ограничени.

Уредбом о режимима заштите („Службени гласник РС”, број 31/12), донетој на основу члана 35. став 12., прописано је:

Режим заштите II степена радове и активности ограничава на:

1) регулацију и преграђивање водотока, формирање водоакмулација код којих вода која дотиче, или се додатно задржава или акумулирана вода, ограничава на количину до укупно 10 милиона м³, мелиорационе и друге хидротехничке радове, на површину до укупно 5 ha;

2) изградњу хидроелектрана појединачне снаге максимално до 5 MW;

Режим заштите III степена радове и активности ограничава на:

1) изградњу других индустријских објеката и то на изградњу мањих објеката за претежно локалне потребе, као и изградњу енергетских објеката и мини хидроелектрана снаге максимално до 30 MW;

Сагласно члану 9. Уредбе о режимима заштите, радови који нису забрањени, као и радови за које се основано претпоставља да могу имати неповољне последице на заштићено подручје, подлежу процедури процене утицаја на животну средину и прибављања сагласности у складу са законом. Такође, чланом 6. исте Уредбе, прописано је и то да радови и активности који су ограничени Уредбом о режимима заштите, а угрожавају неку од темељних вредности заштићеног подручја, забрањују се у складу са законом којим се уређује заштита природе, актом о проглашењу заштићеног подручја и међународним уговорима. У складу са чланом 57. Закона о заштити природе за радове и активности, односно извођење пројеката на заштићеном подручју спроводи се поступак процене утицаја на животну средину, уз обавезно прибављање акта о условима и мерама заштите природе. За радове и активности, односно пројекте за које се не спроводи поступак процене утицаја на животну средину, а који могу имати утицај на вредности и обележја заштићеног подручја, извођач радова, односно носилац пројекта, дужан је да од завода прибави акт о условима и мерама заштите природе.

У односу на оваква законска решења, уз прописани инспекцијски надзор, прописани надзор од стране управљача заштићеног подручја, као и многе друге одредбе овог и других закона који дају овлашћења за поступање, може се рећи да је у нормативном смислу у великој мери обезбеђена заштита природе и санкционисање у случајевима протвзаконитог поступања и без обзира што је изградња МХЕ омогућена у заштићеним подручјима.

Чињеница је међутим, да је у пракси дошло до великог уништавања природе, водених токова и других сегмената животне средине, да ли због непоступања од стране инвеститора у складу са издатим дозволама, условима и сагласностима или пак недовољне контроле и надзора од стране свих надлежних органа, непознавања закона, законских могућности, непоступања у складу са овлашћењима која имају сви актери и сва заинтересована лица, у сваком од поступака који за крајњи циљ имају изградњу МХЕ у заштићеном подручју, што је довело до великог незадовољства и опште кампање за забрану изградње МХЕ уопште, а поготову у заштићеним подручјима.

Треба истаћи да сваки од релевантних прописа који садржи одређене процедуре за издавање услова, сагласности и дозвола а које за крајњи исход имају изградњу МХЕ, је управни поступак, па је и правни пут за поништај тих аката, прописан законом који уређује управни поступак, као и сваким од тих посебних закона.

Имајући у виду чињеницу да је Просторним планом РС утврђено да се МХЕ граде на основу техничке документације, која је израђена према правилима градње, просторних планова подручја посебне намене и јединица локалне самоуправе и да је Катастар малих хидроелектрана из 1987. године представљао документациону подлогу за локације за изградњу МХЕ које су дефинисане Просторним планом РС, као и да су прегледом и анализом постојећег катастра малих

хидроелектрана констатовани недостаци, Министарство надлежно за послове енергетике, као што је већ речено припрема нови Катастар МХЕ.

У таквој ситуацији, Министарство заштите животне средине, у складу са својим надлежностима, покушава да изнађе правне механизме за превазилажење проблема у вези са изградњом МХЕ.

У настојању и жељи да се спречи изградња МХЕ у заштићеним подручјима, због све учесталијих притужби у вези изградње МХЕ и штете која се наноси природи, а посебно водним токовима, Министарство заштите животне средине, кроз рад Међусекторске радне групе која ради у оквиру министарства надлежног за послове енергетике на пројекту „Катастар малих хидроелектрана”, је заузело јасан став да заштићена подручја треба изузети из разматрања за анализу локација за изградњу малих хидроелектрана.

Такође, обавештавамо да је у оквиру Министарства заштите животне средине у току рад на изменама Закона о заштити природе, на начин да се забрани изградња хидроелектрана у заштићеним подручјима, који ће ускоро бити у процедури, у којој ће кроз јавну расправу бити укључена јавност, те позивамо да узмете активно учешће. Ваши закључци а који су из делокруга Закона о заштити природе, мислимо да су садржани у тексту који је припремила радна група овог министарства. Такође, обавештавамо да ће ускоро у процедури јавне расправе бити и Измене Закона о процени утицаја на животну средину, те примедбе и сугестије а које се односе на ту материју, молимо да поднесете у поступку јавне расправе.

Још једном се захваљујемо на конструктивном приступу АИНС, уз напомену да из делокруга надлежности овог министарства немамо надлежност у погледу неких од закључака, те Вас молимо да материјал доставите и осталим надлежним министарствима на које се поједини закључци директније односе, у зависности од надлежности.

С поштовањем,

ПОМОЋНИК МИНИСТРА

Јасмина Јовић